Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Uredbe (EZ) br. 861/2007 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. srpnja 2007. o uvođenju europskog postupka za sporove male vrijednosti i Uredbe (EZ) br. 1896/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o uvođenju postupka za europski platni nalog

COM(2013) 794 final – 2013/0403 (COD)

(2014/C 226/08)

Izvjestiteljica: **Reine-Claude MADER**

Sukladno članku 304. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, Europski parlament (9. prosinca 2013.) i Vijeće (16. prosinca 2013.) odlučili su savjetovati se s Europskim gospodarskim i socijalnim odborom o

Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Uredbe (EZ) br. 861/2007 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. srpnja 2007. o uvođenju europskog postupka za sporove male vrijednosti i Uredbe (EZ) br. 1896/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o uvođenju postupka za europski platni nalog

COM(2013) 794 final – 2013/0403 (COD).

Stručna skupina za jedinstveno tržište, proizvodnju i potrošnju, zadužena za pripremu rada Odbora o toj temi, usvojila je mišljenje 11. ožujka 2014.

Europski gospodarski i socijalni odbor mišljenje je usvojio na svom 497. plenarnom zasjedanju održanom 25. i 26. ožujka 2014. (sjednica od 25. ožujka 2014.), sa 128 glasova za, 2 protiv i 1 suzdržanim.

1. **Zaključci i preporuke**

1.1 Europski gospodarski i socijalni odbor (EGSO) uzima na znanje Prijedlog uredbe čiji je cilj olakšati pristup pravosuđu u prekograničnim sporovima i time potaknuti prekograničnu trgovinu.

1.2 Podržava širenje područja primjene postupka podizanjem gornje granice na 10 000 eura te proširenjem pojma „prekogranični sporovi", čime se potrošačima te malim i srednjim poduzećima pruža više mogućnosti za korištenje postupka.

1.3 EGSO odobrava ograničavanje troškova postupka koje uvodi Uredba, budući da ti troškovi predstavljaju pravu prepreku za potrošače te mala i srednja poduzeća pri donošenju odluke o pokretanju postupka. Preporučuje, međutim, da se jasno definiraju „troškovi postupka" kako bi se tu mjeru učinilo učinkovitom.

1.4 Sa zadovoljstvom primjećuje da se Uredbom zadržava izvršni karakter presude bez potrebe za postupkom egzekvature.

1.5 EGSO smatra da će uspjeh europskog postupka za sporove male vrijednosti u jednakoj mjeri ovisiti o jednostavnosti i lakoći postupaka kao i o podizanju gornje granice.

1.6 Odbor naglašava namjeru Komisije da potakne korištenje novih tehnologija, usprkos tome što se taj pristup razlikuje od uvriježenih praksi, što će utjecati na funkcioniranje sudova i što se čini da će ga biti teško provesti u svim sudovima nadležnima za sporove male vrijednosti.

1.7 Međutim, smatra da treba podržati sva sredstva koja strankama olakšavaju postupak, pod uvjetom da ne ugrožavaju učinkovitost prava stranaka na obranu i primjenu temeljnih načela građanskog prava koje priznaju sve države članice. Primjećuje i pozdravlja činjenicu da će se te tehnologije koristiti samo uz pristanak stranki.

1.8 S tim u vezi, EGSO postavlja pitanje pravnih lijekova koje omogućuje postupak za sporove male vrijednosti.

1.9 EGSO također ističe da je nužan oprez što se tiče sigurnosti i povjerljivosti elektroničkih prepiski koje se tiču postupka.

1.10 Odbor ističe da je nužno potrošačima te malim i srednjim poduzećima omogućiti pomoć tijekom čitavog postupka, tim više što zastupanje po odvjetniku nije obavezno, što podrazumijeva da se za tu svrhu namijene sredstva, naročito financijska.

1.11 S tim u vezi, smatra da udruge potrošača, europski potrošački centri i stručni savezi, koji imaju odgovarajuće iskustvo, mogu imati pozitivnu ulogu u pružanju te pomoći, kao i u pružanju informacija o postojanju tog postupka.

1.12 EGSO skreće pažnju na činjenicu da će se cilj promicanja postupka za sporove male vrijednosti ostvariti samo ukoliko različiti dionici, sudovi te ustanove za pravničko obrazovanje budu širili informacije o njegovom postojanju. ([1])

1.13 EGSO osim toga smatra da, kako bi postupak bio učinkovit, na raspolaganje treba staviti jasne i svima razumljive obrasce. Upotreba službenog jezika zemlje stranaka, uključujući i za sam postupak u svim njegovim fazama, te naročito za sudsku raspravu, jedan je od ključnih uvjeta. Ta se obaveza ne smije ograničiti na prijevod obrazaca, što bi moglo dovesti u opasnost poštovanje članaka 47. i 48. Povelje o temeljnim pravima Europske unije koji se tiču prava na djelotvoran pravni lijek i prava na obranu.

1.14 EGSO ističe da argumentacija koja se odnosi na načelo supsidijarnosti i proporcionalnosti na pozitivan način doprinosi raspravi o uspostavi europske grupne tužbe.

2. **Uvod**

2.1 Prijedlog Komisije ima za cilj približiti se građanima, potrošačima i malim i srednjim poduzećima olakšavajući im pristup pravosuđu, te im omogućiti da s većim povjerenjem koriste mogućnosti koje pruža jedinstveno tržište.

2.2 Ubraja se u 12 konkretnih mjera izloženih u „drugom Izvješću o građanstvu Unije" kojima je cilj pomoći europskim građanima u korištenju njihovih prava, primjerice u rješavanju sporova do kojih je došlo prilikom prekogranične kupnje.

2.3 Europska strategija za potrošače, kao i Zakon o malom poduzetništvu, također su preporučali tu inicijativu kako bi se poboljšalo poštovanje prava potrošača i malih i srednjih poduzeća.

2.4 U svjetlu iskustva stečenog nakon stupanja na snagu Uredbe EZ br. 861/2007, ([2]) koja dopunjuje uobičajene nacionalne postupke naplate potraživanja, te nakon niza savjetovanja, Komisija predlaže da se postupak dodatno pojednostavi te da ga se učini jeftinijim i prilagođenijim potrebama potrošača, ali i malih i srednjih poduzeća.

2.5 Europski postupak za sporove male vrijednosti uspostavljen Uredbom EZ br. 861/2007 sastoji se od nekoliko glavnih elemenata:

— primjenjuje se na prekogranične sporove koji ne premašuju 2 000 eura u trenutku zaprimanja zahtjeva;

— tužitelj mora upotrijebiti tzv. „obrazac A" koji treba uputiti nadležnom sudu poštom ili bilo kojim drugim sredstvom komunikacije odobrenim od strane države članice u kojoj se pokreće postupak;

— obrazac koji obuhvaća opis dokaza i, kada je to prikladno, popratne dokumente;

— postupak se vodi uglavnom pismenim putem, osim ako sudac ne odluči drugačije;

— zastupanje stranaka je moguće ali nije obavezno;

— sud u pravilu treba donijeti odluku u roku od 30 dana, nakon što sasluša stranke na sudskoj raspravi ili nakon što primi sve podatke potrebne za odlučivanje o predmetu.

2.6 Presuda koju donese sud izvršiva je i u potpunosti priznata u državama članicama. Na zahtjev jedne od stranaka, sud mora bez dodatnih troškova izdati potvrdu koja svjedoči o postojanju presude.

([1]) Sveučilišta, centri za obrazovanje odvjetnika, sudske škole, itd.

([2]) Uredba (EZ) br. 861/2007 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. srpnja 2007. o uvođenju europskog postupka za sporove male vrijednosti (SL L 199 od 31.7.2007., str. 1.).

2.6.1 Kao što je bilo predviđeno uredbom iz 2007., Komisija je prije 1. siječnja 2014. provela procjenu učinka, čije prve rezultate smatra ohrabrujućim, budući da bi, prema toj procjeni, korištenje tog postupka smanjilo troškove za 40 %, a trajanje sporova skratilo s prosječno 2 godine na 5 mjeseci. ([3])

2.7 Međutim, Komisija smatra da bi postupak bio još učinkovitiji kada bi se prag povisio kako bi se malim i srednjim poduzećima također omogućilo da se njime koriste.

3. **Prijedlozi Komisije**

3.1 Komisija predviđa dva velika skupa mjera: mjere isključivo pravne prirode i mjere praktičnije naravi koje bi zajedno trebale smanjiti trošak postupaka.

3.2 Pravne mjere

3.2.1 Prva od predviđenih mjera ima za cilj povisiti prag s 2 000 na 10 000 eura, kako bi se malim i srednjim poduzećima omogućilo korištenje tog postupka koji nije obavezan.

3.2.2 Druga mjera odnosi se na proširenje definicije prekograničnog spora, kako bi se primjena Uredbe proširila na sve sporove koji sadrže međunarodni element, uključujući umiješanost državljana trećih zemalja.

3.3 Praktične mjere

3.3.1 Kako bi se smanjili troškovi, Komisija predlaže široku primjenu razmjene dokumenata elektroničkim putem te telekonferencija ili videokonferencija kada su nužne usmene rasprave.

3.3.2 Predviđa, također, ograničavanje iznosa sudskih pristojbi na 10 % vrijednosti zahtjeva, s odobrenim pragom od 35 eura, a taj se iznos može platiti bankovnom doznakom ili putem interneta, kreditnom ili debitnom karticom.

4. **Opće napomene o prijedlogu**

4.1 EGSO prijedlog smatra prikladnim, no ističe da postupak mora biti jasan i transparentan kako bi imao učinka. To znači da obrasce treba prilagoditi svim potencijalnim korisnicima.

4.1.1 Osim toga, o predviđenom instrumentu bit će potrebno informirati stranke i sudove. S tim u vezi, EGSO primjećuje da su sudovi sa zakašnjenjem bili obaviješteni o postupku za europski platni nalog i europskom postupku za sporove male vrijednosti, zahvaljujući objavljivanju informativne brošure koju je pripremila Europska pravosudna mreža u građanskim i trgovačkim stvarima. ([4])

4.1.2 Poticanje korištenja elektroničkih sredstava komunikacije, uključujući i za dostavu dokumenata, nametanje obaveze sudovima da koriste videokonferencije za rasprave, osim ako jedna od stranaka ne zatraži da bude osobno saslušana, ([5]) usmjerenje je koje odstupa od čvrsto ukorijenjenih praksi. Ono će utjecati na funkcioniranje sudova. Osim toga, ono zahtijeva da se strankama u sporu omogući tehnička pomoć, tim više što zastupanje po odvjetniku u postupku nije nužno.

4.2 U pogledu suštine, najznačajnija mjera sastoji se od podizanja gornje granice s 2 000 na 10 000 eura.

4.2.1 Glavni korisnici te izmjene bit će mala i srednja poduzeća koja, prema podacima Komisije, čine samo 20 % trenutnih zahtjeva, prema rezultatima procjene učinka zasnovane na odgovorima uzorka koji EGSO smatra ograničenim.

4.2.2 Odbor podržava povisivanje praga na 10 000 eura, ali smatra da bi on mogao biti visok u odnosu na prosječni iznos sporova koji se tiču potrošača.

4.3 Željeni cilj je obnoviti povjerenje i pospješiti dinamičnost trgovine na unutarnjem tržištu, uz povećanje učinkovitosti pravosuđa. S tim u vezi, EGSO postavlja pitanje pravnih lijekova koje omogućuje postupak za sporove male vrijednosti.

([3]) Točka 3.2 procjene učinka.

([4]) Vodič za građane: građanski prekogranični sporovi u Europskoj uniji *(Guide du citoyen: Les litiges civils transfrontaliers dans l'Union européenne)*.

([5]) Članak 8. Prijedloga uredbe.

4.4 EGSO smatra da je cilj pohvalan, ali naglašava da postoje brojne nacionalne razlike. Tako primjećuje da, iako prijedlog ima za cilj ograničiti iznos „troškova postupka", taj se koncept može različito tumačiti ovisno o državi članici, kao što pokazuju podaci iz 26 država članica na internetskim stranicama e-justice te studija koju je pokrenula Europska komisija o transparentnosti troškova građanskog postupka u Europskoj uniji. ([6])

4.5 EGSO gornju granicu od 10 % troškova postupka smatra visokom. To bi moglo imati negativne posljedice po države članice u kojima troškovi ne dosežu tu razinu.

4.6 Povišenjem praga tužbenih zahtjeva i širenjem pojma „prekograničnog spora" prijedlog građanima i malim i srednjim poduzećima daje do znanja da vodi računa o stvarnim problemima potonjih te da nastoji pružiti rješenje.

4.7 Također uzima u obzir rezultate ankete Eurobarometra objavljene u travnju 2013. prema kojoj je 45 % ispitanih poduzeća izjavilo da ne pokreću sudski postupak jer je iznos troškova postupka nerazmjeran iznosu njihovog zahtjeva.

4.8 Predložene izmjene za posljedicu imaju obavezu da se izmijeni i Uredba EZ br 1896/2006 o europskom platnom nalogu. ([7]) Ta uredba predviđa da, ukoliko tuženik uloži prigovor, spor automatski prelazi u redovni građanski postupak. Međutim, od stupanja na snagu Uredbe EZ br. 861/2007 to ograničenje postaje suvišno za sporove male vrijednosti.

4.9 Uredba (EZ) br. 1896/2006, koja je već trebala biti revidirana, trebat će precizirati da bi, kada je riječ o sporu u okviru područja primjene Europskog postupka za sporove male vrijednosti, postupak također trebao biti dostupan stranci – osobi ili poduzeću – u postupku europskog platnog naloga koja je uložila prigovor na europski platni nalog.

4.10 EGSO ističe da argumentacija koja se odnosi na načelo supsidijarnosti i proporcionalnosti na pozitivan način doprinosi provedbi europske zajedničke tužbe.

5. **Posebne napomene o prijedlogu**

5.1 Opća primjena sustava videokonferencija je zanimljiva, iako se njena provedba pri svim sudovima nadležnima za sporove male vrijednosti još čini složenom.

5.2 Neki od njih nemaju internetske stranice i ne komuniciraju elektroničkim putem. Još uvijek je često neophodno osobno doći preuzeti obrasce potrebne za pokretanje sudskog postupka jer sudski postupci još nisu digitalizirani. EGSO također ističe da je nužan oprez što se tiče sigurnosti i povjerljivosti elektroničkih prepiski koje se tiču postupka.

5.3 S tim u vezi, EGSO naglašava da obrasci moraju bit jasni i razumljivi. Nadalje, pomoć koju Prijedlog predviđa treba biti stručna, što podrazumijeva znatna financijska ulaganja država članica u nepovoljnom trenutku.

5.4 Napokon, informiranje stranaka u postupku ključan je problem koji treba riješiti kako bi se osigurala učinkovitost pravosuđa. Stranke u sporu, naročito potrošači te mala i velika poduzeća, moraju imati pristup pouzdanim i nezavisnim informacijama kako bi mogli donijeti najbolju odluku o tome kako postupiti.

5.5 Udruge potrošača, europski centri potrošača i stručni savezi s iskustvom na tom području imaju ključnu ulogu u osiguravanju kvalitetnih informacija.

5.6 Na primjer, projekt „Izvršenje sudskih presuda u Europi (EJE)" sadrži vrlo praktične tematske dosjee i poglavlja prvenstveno namijenjene sudskim izvršiteljima, ali korisne i za širu publiku s obzirom da se tiču pristupa pravosuđu i ostvarivanja prava, no ta vrsta izvora informacija nije šire poznata.

([6]) https://e-justice.europa.eu/home.do?action=home&plang=hr; Studija o transparentnosti troškova građanskih sudskih postupaka u EU-u (Étude sur la transparence des coûts des procédures judiciaires civiles dans l'UE) (Demoulin, Brulard, Barthélémy, Hoche).

([7]) SL L 399 od 30.12.2006., str. 1.

5.7 Napokon, EGSO ističe da je neophodno strankama omogućiti da se čitav postupak vodi na njihovom službenom jeziku. Riječ je, naime, o obavezi koja proizlazi iz članaka 47. i 48. Povelje o temeljnim pravima Europske unije koji se odnose na pravo na djelotvoran pravni lijek i pravo na obranu, koje se ne bi smjelo svesti na jednostavno prevođenje obrazaca.

U Bruxellesu, 25. ožujka 2014.

Predsjednik
Europskog gospodarskog i socijalnog odbora
Henri MALOSSE